

Kader digitalisering van het onderwijs

albeda
college sociaal
& pedagogisch werk

albeda
beauty & fashioncollege

 albeda

albeda
zorgcollege

albeda
startcollege

albeda
college muzikant producer

albeda
travel & leisure college

albeda
sportcollege

albeda
danscollege

albeda
facilitair & veiligheidscollege

albeda
rotterdam the hague
airport college

albeda
mbo theaterschool

albeda
college economie
& ondernemen

albeda
horecacollege

Kader digitalisering van het onderwijs

Uitgangspunten

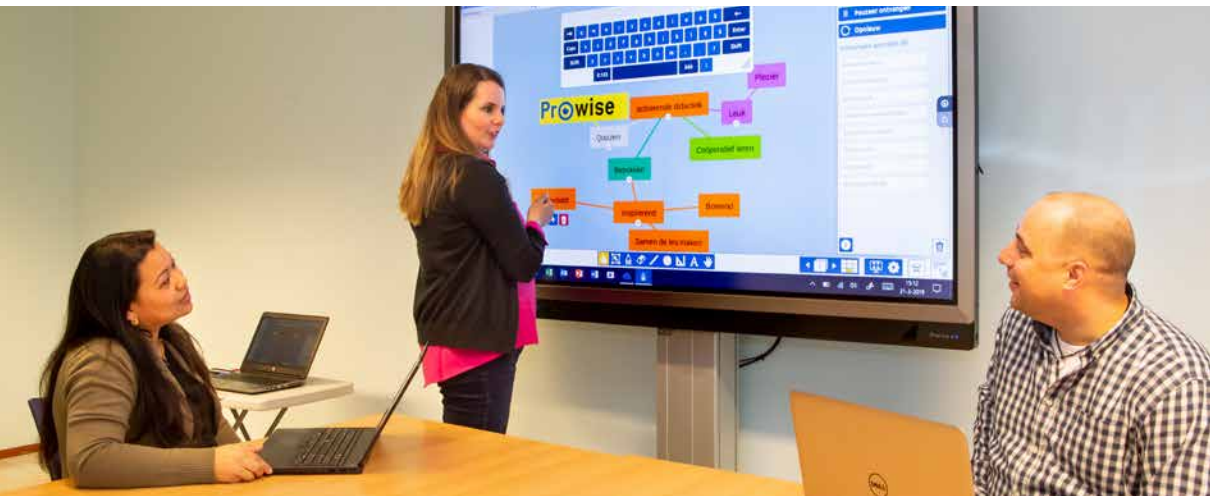
- Succesvolle inzet: we digitaliseren ons onderwijs zo dat er meer ruimte is om te flexibiliseren en onderwijs op maat te bieden.
- Leertechnologie: we maken passend gebruik van leertechnologie om het leer- of beoordelingsproces aantrekkelijker, flexibeler, efficiënter en/of effectiever te maken.
- Vaktechnologie in het beroep: opleidingen besteden aandacht aan vakspecifieke en algemene technologische ontwikkelingen en verwerken dit in het curriculum.
- Digitaal geletterd: digitale geletterdheid is nodig om goed te functioneren in de maatschappij, zowel in een leer- als in een werkomgeving.
- Organiseren van leren: we organiseren het leren op een eenduidige wijze die past bij onze onderwijsambities: flexibel onderwijs op maat, leven lang ontwikkelen en aansluiting op behoeften van onze doelgroep.
- Veiligheid: bij de digitalisering van ons onderwijs staat informatiebeveiliging en privacy voorop.

Voorwoord

Onze samenleving digitaliseert in hoog tempo. Dit tempo is extra opgevoerd door de coronacrisis. Steeds meer producten en diensten krijgen digitaal vorm door de voortdurende ontwikkeling van informatie- en communicatietechnologie (ICT). Voorbeelden hiervan zijn robotisering in de zorg en techniek, de inzet van social media voor marketing, online ondernemen, online reserveringssystemen en technologie in de muziekindustrie en entertainment.

Ook het leren van nu vindt steeds meer digitaal plaats. We leren meer informeel, op de werkplek en visueel. Onze studenten kunnen steeds flexibeler leren: met behulp van online bronnen hebben ze de mogelijkheid om tijd-, plaats- en tempo-onafhankelijk hun kennis en vaardigheden ontwikkelen. Denk aan YouTube-filmpjes, social media en andere internetbronnen. De kunst is om ons onderwijs aan te laten sluiten op de leerbehoeften van onze studenten en hen tegelijkertijd te ondersteunen in het juist gebruik van de digitale mogelijkheden. Dit vraagt om digitale vaardigheden van zowel studenten als medewerkers, om goed digitaal onderwijs en om passende infrastructuur.

Digitalisering verandert de manier van leren en dat vraagt om een andere manier van werken in het onderwijs. Er ontstaan steeds meer mogelijkheden om onderwijs online vorm te geven. Onze docenten kijken hierdoor met een innovatieve mindset naar onderwijs en bieden het onderwijs - op school, op de werkplek en thuis - op zo'n manier aan dat deze aansluit bij onze superdiverse studenten en de maatschappelijke ontwikkelingen (digitalisering, coronacrisis, etc.).

Door een periode van (noodgedwongen) leren en werken op afstand ten tijde van corona zijn forse stappen gezet in de digitale geletterdheid van medewerkers, ontwikkeling van digitale didactiek en pedagogiek, efficiënt online samenwerken en het ontwerpen van online¹ en blended² onderwijs. Op basis van deze ervaringen werken we verder aan goed digitaal onderwijs. Door het meer aanbieden van digitaal onderwijs kunnen we beter flexibel onderwijs op maat leveren, inspelen op leven lang ontwikkelen en aansluiten op de behoeften van onze studenten. Zo leiden we toekomstgericht op!

Simone Fredriksz, René Louwerse, Ron Kooren
College van bestuur

- 1 Onder online onderwijs verstaan we onderwijs dat voor het grootste gedeelte online en/of op afstand verzorgd wordt.
- 2 Blended learning is een mix van online en offline leren, waarbij gebruik wordt gemaakt van leertechnologie.

Missie en kernwaarden

Voor iedereen die wil, bieden wij uitstekend en inspirerend onderwijs. Bij ons ontdek en ontwikkel je je talenten en kwaliteiten. Je groeit uit tot een gewilde en ondernemende professional, met een actieve en duurzame rol in de samenleving. Wij gaan en staan voor verbinding en betrokkenheid, doen dit met elkaar en erkennen en waarderen de verschillen tussen mensen.

Albeda hecht in haar cultuur sterk aan de volgende drie kernwaarden:

Persoonlijk: Bij ons mag je rekenen op aandacht, respect en geborgenheid. Studeren en werken doen wij in een prettige en veilige sfeer waarbij verbinding, betrokkenheid en professionaliteit centraal staan.

Ambitieuus: Wij dagen iedereen uit om het beste uit zichzelf en elkaar te halen en bieden uitstekende mogelijkheden om talent optimaal tot zijn recht te laten komen. Er is ruimte en waardering voor eigen initiatief en vernieuwing.

Verantwoordelijk: We doen wat we afspreken en zijn aanspreekbaar op ons handelen.

De visie van Albeda op de digitalisering van het onderwijs

Visie op leren

‘Studenten leren bij Albeda actief op school en in de praktijk. We richten onze opleidingen meer en meer flexibel in om innovatief en toekomstgericht te zijn en om aan te sluiten op trends en ontwikkelingen op de arbeidsmarkt en tegemoet te komen aan de superdiverse groep studenten. We bieden in ons onderwijs beetje bij beetje meer keuzevrijheid en verantwoordelijkheid (autonomie), we maken zichtbaar wat onze studenten kunnen en richten ons op hun positieve mogelijkheden (competentie). Onze relatie is gebaseerd op respect, heldere pedagogische verhoudingen. We bieden structuur, duidelijkheid en veiligheid (verbondenheid).’

Onderwijsconcept Albeda, 2019.

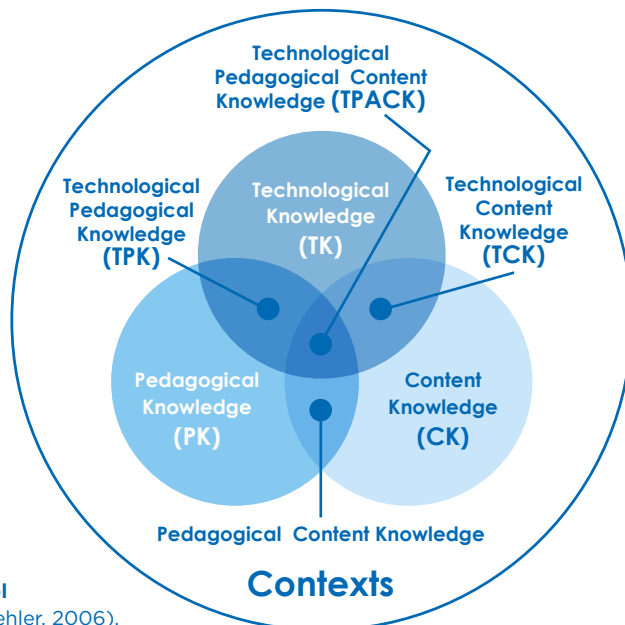
Visie op digitalisering

De digitalisering van onderwijs draagt - bij juiste inzet - bij aan effectiever leren en een goede voorbereiding op de arbeidsmarkt (Kennisnet, 2017a). Ook ontwikkelen studenten in het onderwijs digitale vaardigheden die ze nodig hebben in hun dagelijks leven (Onderwijsraad, 2017). De digitalisering van ons onderwijs moet daarom in lijn zijn met onze visie op leren. Een model dat helpt bij succesvolle inzet van digitale middelen in het onderwijs is TPACK (Technological, Pedagogical And Content Knowledge, afbeelding 1) (Mishra & Koehler, 2006). Bij de inzet van digitale middelen in het onderwijs gaat het er om dat docenten zorgen voor een samenhang tussen technologie, pedagogiek-didactiek en vakinhoud, waarbij ze rekening houden met de context.

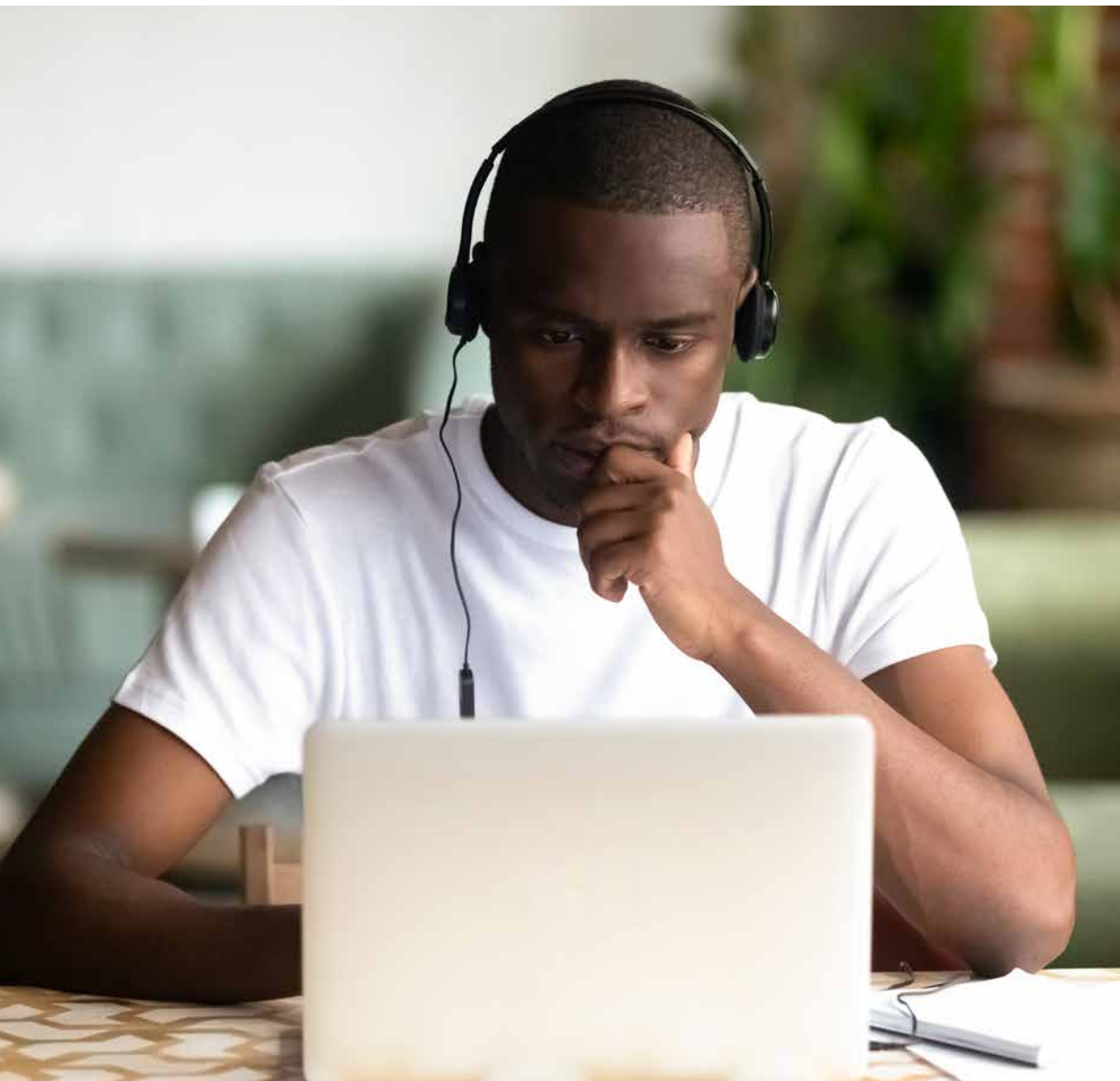
Technologie omvat de hard- en software die ingezet kan worden in en voor het onderwijs, de ICT- vaardigheden van studenten en docenten.

Pedagogiek-didactiek gaat over het pedagogisch en didactisch handelen van de docenten. Bij pedagogiek gaat het om de vraag waarom docenten de keuzes maken die ze maken. Aanvullen daarop gaat het bij didactisch handelen om de vraag hoe ze de gewenste leeropbrengsten gebruiken. Docenten baseren hun didactisch handelen op de pedagogische relatie met hun studenten. De **vakinhoud** richt zich op theorie, praktijkkennis en ontwikkelingen van een bepaald vakgebied.

Leren vindt altijd plaats in afstemming met de context. Daarnaast kunnen we geïntegreerde componenten onderscheiden: technologisch-pedagogisch-didactisch, technologisch-vakinhoudelijk en vakinhoudelijk-pedagogisch-didactisch. De context bestaat onder andere uit de (ICT-) infrastructuur, visie en beleid van Albeda, maar ook specifieke kenmerken van de individuele studenten (Bolhuis & Van der Hoef, 2013).

Afbeelding 1:
TPACK model
(Mishra & Koehler, 2006).

Digitalisering van het onderwijs: vijf kernbegrippen

De afstemming tussen technologie, pedagogiek-didactiek, vakinhoud en de context krijgt op verschillende manieren vorm. In dit kader digitalisering van het onderwijs richten wij ons op vijf kernbegrippen die hier handen en voeten aan geven en cruciaal zijn in ons onderwijs: leertechnologie, vaktechnologie in het beroep, digitale geletterdheid, organiseren van leren en veiligheid.

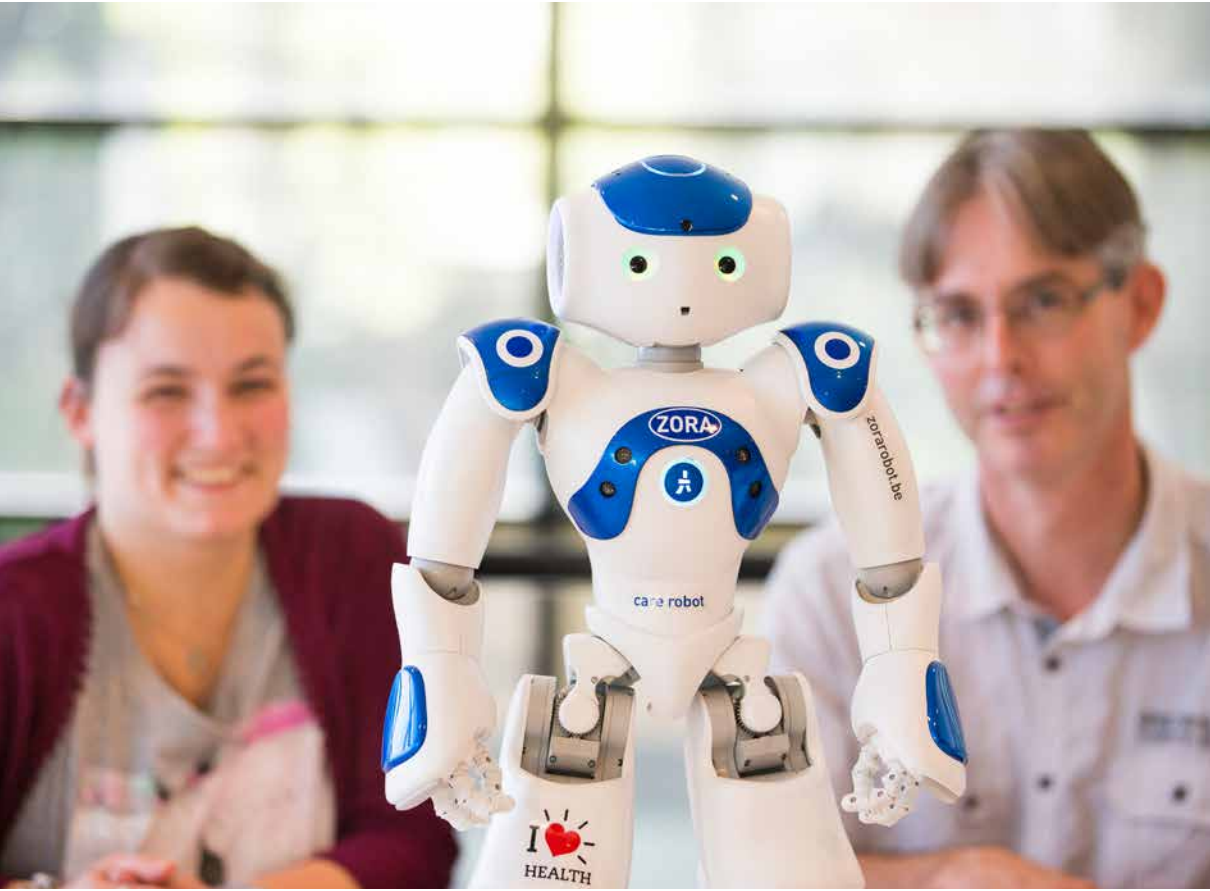
Leertechnologie

Leertechnologie is de technologie die ingezet kan worden voor leren, opleiden en onderwijs om het leerproces te ondersteunen met als doel bij te dragen aan een effectief leerrendement van de student. Door de inzet van leertechnologie zorgen we voor meer flexibel onderwijs voor onze studenten (SaMBO-ICT, 2018; Onderwijsraad, 2017). Dit kan door het gebruik van video, digitale lesmethodes, zelf ontwikkelde en/of open leermiddelen, educatieve apps, het opzoeken van informatie op het internet, het inzetten van een online game, virtual reality, etc.. Leertechnologie biedt ook mogelijkheden om het beoordelingsproces (formatieve en summatieve toetsing) efficiënt en op maat vorm te geven of om werkpleklers verder te ontwikkelen.

De integratie van pedagogisch-didactische en technologische kennis van docenten is bij de inzet van leertechnologie van belang (Mishra & Koehler, 2006). Docenten die de juiste inschatting maken van een leersituatie en daarbij een variatie aan passende didactiek - gebaseerd op de pedagogische relatie met studenten - en passende digitale middelen kiezen, maken mogelijk dat studenten tot betere leerprestaties komen, de motivatie van studenten omhooggaat en studenten beter zicht hebben op hun eigen leerproces (Kennisset, 2017b; Onderwijsraad, 2017). Bij de inzet van leertechnologie kan het digitale aspect in meer of mindere mate worden ingezet, afhankelijk van het leerdoel (Van Slobbe & Van Ast, 2016, 2019). Colleges maken een keuze welke leertechnologieën zij inzetten in hun onderwijs, passend bij de doeleinden (kennisoverdracht, (formatieve) toetsing, begeleiding, etc.) en de ICT-infrastructuur. Hierbij is afstemming van belang, zodat de ingezette technologieën ook (grotendeels) ondersteund worden en in lijn zijn met de AVG. Op college-, opleidings- en teamniveau vindt er afstemming plaats welke technologie wanneer wordt ingezet.

Daarnaast is er sprake van een innovatieve mindset waarbij teams - in onderling overleg en afstemming - nieuwe technologieën en meer gedigitaliseerd onderwijs uitproberen, voortbordurend op de ervaringen die zijn opgedaan tijdens de periode waarin al het onderwijs (noodgedwongen) op afstand plaatsvond.

Vaktechnologie in het beroep

Technologie is in toenemende mate een onderdeel van elk beroep. Om onze studenten zo goed mogelijk voor te bereiden op hun beroep is het belangrijk om onze opleidingen aan te laten sluiten op technologische ontwikkelingen, zowel algemene ontwikkelingen als beroepsspecifiek. Bij vaktechnologie in het beroep is een integratie van vakinhoudelijke en technologische kennis van docenten van belang. Ieder college brengt de voortdurende ontwikkelingen van deze vaktechnologie binnen het eigen vakgebied in kaart en college-overstijgend hebben we oog voor de algemene technologische ontwikkelingen. Deze ontwikkelingen komen herkenbaar terug in het onderwijs. Naast het bieden van een actueel onderwijsaanbod aan onze studenten, geven we onze studenten ook voldoende vaardigheden mee om na het afronden van de opleiding zelf in te kunnen spelen op deze ontwikkelingen.

Digitale geletterdheid

Om vaardig in te spelen op de vaktechnologische ontwikkelingen uit het werkveld, gebruik te maken van leertechnologie in het onderwijs én goed te functioneren in de digitale samenleving is het belangrijk dat zowel onze studenten als onze medewerkers ‘digitaal geletterd’ zijn (Kennisnet, 2017a). Door de coronacrisis werd het belang hiervan extra duidelijk. Veel medewerkers en studenten hebben tijdens deze periode hun digitale geletterdheid aanzienlijk verbeterd. Digitale geletterdheid houdt in dat studenten en medewerkers ICT-basisvaardigheden beheersen, mediawijs zijn, informatievaardigheden bezitten en in staat zijn het begrip ‘computational thinking’ steeds beter te begrijpen. Bij ICT-basisvaardigheden gaat het om het begrijpen van technologie en netwerken en daarnaast in staat te zijn om deze passend in te zetten, zoals het gebruiken van verschillende applicaties in Office 365. Mediawijsheid gaat over het bewust, kritisch en actief omgaan met media, het inschatten van kansen en risico's en het afwegen van eigendom, privacy en veiligheid. Informatievaardigheden zijn vaardigheden om informatie kritisch te kunnen zoeken, vinden, beoordelen en verwerken. Computational thinking is een vaardigheid die steeds meer in opkomst is. Het omvat het praktisch en creatief inzetten van digitale tools om een probleem met computertechnologie op te lossen. Digitale geletterdheid is nodig om goed te functioneren in de maatschappij, zowel in een leer- als in een werkomgeving (Kennisnet, 2017a). Binnen Albeda zien we digitale geletterdheid als randvoorwaarde voor goed digitaal onderwijs. Daarom verwachten we dat alle medewerkers over de basisvaardigheden van digitale geletterdheid beschikken, passend bij hun functie en werkzaamheden. Medewerkers die de basis beheersen, dagen we uit om hun digitale vaardigheden verder te ontwikkelen.

Organiseren van leren

Digitale middelen kunnen bijdragen aan het meer flexibel inrichten van het onderwijs. Dit kan door via hard- en software het leren zo te organiseren dat het op eigen tijd, plaats, niveau en volgens de eigen leervoorkeur vorm krijgt. Denk aan de inzet van Microsoftapplicaties of het (verplichte) gebruik van laptop, telefoons, future classrooms of Prowiseborden.

Binnen Albeda werken we toe naar een eenduidige wijze om het leren te organiseren. In een omgeving die is gericht op het ontsluiten van leerinhouden en informatie, communicatie, interactie en (formatieve) toetsing. Deze omgeving is gericht op het reguliere onderwijs en een leven lang ontwikkelen. Waar nodig worden er - in overleg - per college meer/ andere applicaties toegevoegd aan de Albedabrede omgeving.

Veiligheid

Digitalisering van ons onderwijs vraagt om aandacht voor veilig omgaan met data en middelen. We richten een veilige basis in: gebruiken beveiligde apparatuur, sterke wachtwoorden en gaan zorgvuldig met gevoelige informatie om. Onder gevoelige informatie verstaan we persoonsgegevens, cijfers, opbrengsten, examens, foto's, maar ook informatie over Albeda. Applicaties, websites, leeromgevingen en tools waarin persoonsgegevens worden geregistreerd, gebruiken we alleen als we een verwerkersovereenkomst hebben afgesloten. Bij de inzet van digitale middelen in het onderwijs volgen we de AVG en het Albedabeleid over informatiebeveiliging en privacy.

Uitgangspunten

1. Succesvolle inzet: we digitaliseren ons onderwijs zo dat er meer ruimte is om te flexibiliseren en onderwijs op maat te bieden. Digitalisering van onderwijs vindt plaats door integratie van vakinhoud, technologie en pedagogiek-didactiek, waarbij we rekening houden met de context.
2. Leertechnologie: we maken passend gebruik van leertechnologie om het leer- of beoordelingsproces aantrekkelijker, flexibeler, efficiënter en/of effectiever te maken. Op opleidings- en teamniveau stemmen we af welke leertechnologie we wanneer inzetten en met welke technologie we experimenteren, passend binnen de afspraken op Albeda- en collegeniveau.
3. Vaktechnologie in het beroep: opleidingen besteden aandacht aan vakspecifieke en algemene technologische ontwikkelingen en verwerken dit in het curriculum. Ook geven wij studenten de vaardigheden mee om zelf op deze ontwikkelingen in te kunnen spelen.
4. Digitaal geletterd: digitale geletterdheid is nodig om goed te functioneren in de maatschappij, zowel in een leer- als in een werkomgeving. We verwachten dat alle medewerkers over basisvaardigheden digitale geletterdheid beschikken, passend bij hun functie en werkzaamheden.
5. Organiseren van leren: we organiseren het leren op een eenduidige wijze die past bij onze onderwijsambities: flexibel onderwijs op maat, leven lang ontwikkelen en aansluiting op behoeften van onze doelgroep. Om dit te realiseren is samenwerking en het uitwisselen van kennis en ervaringen noodzakelijk, zowel tussen de colleges als met en tussen de stafdiensten.
6. Veiligheid: bij de digitalisering van ons onderwijs staat informatiebeveiliging en privacy voorop. Dit betekent dat wij gebruik maken van goed beveiligde techniek en bewust omgaan met data, passend bij het Informatiebeveiligings- en privacybeleid van Albeda en de AVG. Als we de informatiebeveiliging of privacy niet kunnen garanderen, maken we er geen gebruik van.

Borging

Het omzetten van onze visie naar resultaat vraagt betrokkenheid en inzet van iedereen in onze organisatie. Aan de hand van de volgende activiteiten zetten wij hierop in:

- **Colleges aan zet:** alle colleges en stafdiensten vertalen het kader digitalisering van het onderwijs naar een gezamenlijke (meerjarige) aanpak die past bij de beroepen en de doelgroep van het college of de werkzaamheden van de stafdienst en verwerkt dit in het beleidsplan voor de nieuwe PDCA-cyclus (2021-2023). De afdeling Onderwijs & Kwaliteit ondersteunt de planvorming.
- **Maximaal ondersteund:** deze digitaliseringsslag vereist een meerjarig samenhangend investeringsprogramma. Hierin wordt op alle niveaus - individueel, in teams, in colleges, stafdiensten en Albedabreed - geïnvesteerd in professionalisering (via de Albeda Academie en 'on the job'), onderwijsontwikkeling en de infrastructuur. We nemen digitalisering van onderwijs als een vast onderdeel op in de kaderbrief begroting. In dit investeringsprogramma onderscheiden we drie programmalijnen:
 - **Lijn 1: digitaal geletterde medewerkers:**
 - Ondersteunen en stimuleren van medewerkers (in het onderwijs en van de staven) bij het ontwikkelen van digitale geletterdheid op basisniveau. Na het behalen van het basisniveau kunnen medewerkers zich verder professionaliseren aan de hand van een verbredend en/of verdiepend aanbod.

- **Lijn 2: goed digitaal onderwijs:**
 - Organiseren van 'coaching on the job' door experts/i-coaches binnen de colleges in samenwerking met stafdiensten. Hierdoor kunnen we docenten begeleiden om de juiste inschatting maken van een leersituatie en daarbij een variatie van passende didactiek - op basis van de pedagogische relatie met studenten - en digitale middelen te kiezen.
 - (Her)ontwerpen van onderwijs op basis van blended learning. Hierbij bouwen we voort op lopende of afgeronde initiatieven rondom dit thema, zoals het blendend (her)ontwerpen van Albeda- en collegebrede keuzedelen en/of avo-vakken en onderwijs op leerwerkplaatsen. Experts/i-coaches kunnen hier in hun college/team een bijdrage aan leveren.
 - Faciliteren van een expertnetwerk dat kennis deelt en ontwikkelt over digitaal goed onderwijs en gevraagd en ongevraagd adviseert over de acties die nodig zijn om uitstekend en inspirerend digitaal onderwijs te bieden.

- **Lijn 3: een passende infrastructuur:**
 - Onderwijs en staven onderzoeken samen welke applicaties er Albedabreed en per college aan de integrale structuur moet worden toegevoegd.
 - Onderwijs en staven werken samen aan initiatieven om het onderwijs verder te digitaliseren, zoals future classrooms, studio's, etc. en collega's te ondersteunen in het gebruik hiervan.

Literatuur

Albeda (2019). Onderwijsconcept. Verkregen van albeda.nl/sites/default/files/mediafiles/algemeen/pdf/Onderwijsconcept.pdf.

Bolhuis, E. & Van der Hoef, A. (2013). *Onderwijs met ICT: leren en lesgeven met technologie*. Nederland: Coutinho.

Mishra, P. & Koehler, M.J. (2006). Technological pedagogical content knowledge: A framework for integrating technology in teacher knowledge. *Teachers College Record*, 108, 1017-1054.

Kennisnet (2017a). Handboek digitale geletterdheid. Verkregen van kennisnet.nl/fileadmin/kennisnet/digitale-geletterdheid/Handboek_digitale_geletterdheid.pdf.

Kennisnet (2017b). Vier in balans-monitor: De laatste stand van zaken in ict en onderwijs. Verkregen van kennisnet.nl/publicaties/vier-in-balans-monitor/.

Onderwijsraad (2017). Doordacht digitaal. Verkregen van onderwijsraad.nl/publicaties/adviezen/2017/05/09/doordacht-digitaal.

SaMBO-ICT (2018). Strategische agenda digitalisering mbo 2018-2022. Verkregen van sambo-ict.nl/wp-content/uploads/2018/11/7689-KEN-Strategische-Agenda-A5-v5.pdf.

Van Slobbe, P. & Van Ast, M. (2016). *Kleppen dicht! Effectief leren met ICT*. Nederland: Uitgeverij Pica.

Van Slobbe, P. & Van Ast, M. (2019). *Kleppen open! Actief leren met ICT*. Nederland: Uitgeverij Pica.

